

SVART EXPRESS

Kaj Bernh. Genell

Copyright Kaj Bernh. Genell 2022

1

Jag poppade ner för trappan i arla morgonstunden, typ 03.43, glad och lycklig över att mitt onda knä var bättre. Dessutom tycktes jag ha blivit av med min förfärliga huvudvärk. För att ytterligare förstärka min lyckokänsla hade Ödet uppenbarligen också sett till att det inte luktade vidbränt längre från lägenheten snett under, vilken i storlek vida översteg min, som närmast var en studentlägenhet. Jag bodde så modest trots att jag var färdig Juris Kandidat. Där under, där det brukade brännas vid, på våning två, bodde fru Rosenstedt ensam, och många gånger hade jag måst ringa på och tala

med den, i och för sig mycket behagliga, damen om lukten av vidbränd söndagsstek.

A-la-bonne-heure, ...när jag öppnade porten ut till natten nere i entrén sneglade jag i förbifarten på hyresvärdens lilla anslagstavla, för att se om det fanns några nya vänligt hållna uppmaningar, vid sidan om de gamla om ett sunt balkongliv, välstädad tvättstuga och åtknutna soppåsar. Allt jag såg var en lapp som meddelade att det skulle bli takstädning. Utan att fundera så mycket på detta klev jag ut i den kalla oktobernatten.

Jag har en positiv livssyn, om det är av vana eller programmatiskt vet jag inte, och jag tänker ganska enkelt att bara man är trevlig mot folk, så har man mycket större chans att de är trevliga mot en själv. Givetvis vet jag att man är öppen för fler besvikelser, och besvikelser som tar kraft. Min erfarenhet är dock att jag i längden får mer positiv förstärkning tillbaka än besvikelser.

Till exempel kan det hända, att jag också hälsar, envetet och hjärtligt på personer som knappt alls hälsar tillbaka, eller som till och med ser NER på mig, tills jag en vacker dag upptäcker att de faktiskt till och med lyfter handen, vinkar och ler, så att man ser visdomstånderna på dem. Då kan jag ju, å min sida vara mer än tillfredställd och nicka LITE

LÄTT, i visshet om att jag har fått dem både vänligt sinnade och förvirrade.

Ty förvirring är en bra början, men definitivt ett dåligt slut, som jag brukar säga. Andra säger att det inte är möjligt att tala om någon inledande förvirring, under några omständigheter alls. Men jag är av en annan uppfattning.

Ni tycker att jag raljerar? En sen? Jag är ju ung och fri som fågeln, även om jag sover dåligt och har få vänner. Lite autist är väl alla?

Så friskt det alltid är ute. Överhuvudtaget, tänkte jag, när jag svepte rocken tätare om min gestalt, så borde den som hittade på allting som var utomhus få nån slags medalj. Hur kommer man på sånt som träd, himmel och stjärnor? Obegripligt. Det eviga väsendet, som skapade allting ur ingenting – eller hur det nu gick till (utan att trotsa den eviga logikens lagar) – borde ha medalj.

Eftersom jag nu hörde att bussen stänkade sig upp för backen mot min busshållplats, så började jag springa. Med andan i halsen kom jag på bussen, där jag var den enda resenären utom busschauffören, en svart, smårund kille, som log och i flera minuter körde med

huvudet vänt mot mig, där jag satt två rader bakom denne.

"Uppe tidigt?", frågade han. Han hade ett alert uttryck i ansiktet, som om det redan varit ljusan dag.

"Jaja men," sa jag dumt.

Efter det blev inte mer sagt.

Jag visste faktiskt inte, och detta är givetvis något överraskande, vad som fått mig att gå upp så tidigt och än mindre att ge mig av så tidigt hemifrån. Mitt arbete som handläggare på Länsstyrelsen började inte förrän klockan 09.00 på morgonen, och nu var klockan inte ens 04.00.

Gatlyktornas sken virvlade delvis förbi, och lyste delvis upp inne i bussen, rymtiskt. Motorn ven och gnydde. Jag tänkte att detta var en modern buss, men ändå himla otrevlig. Att man alltid satte de lindrigt begåvade på att utveckla allmänna fortskaffningsmedel! Nå. Det var åtminstone en elbuss! När dom förut körde en gasbuss på samma linje, så kollade jag alltid var de små röda hamrarna hängde som man kunde slå sig ut ur bussen med under

den sekund man hade på sig, efter det att bussen krockat och fattat eld.

Nu tryckte jag på den röda knappen på stången framför och beredde mig att stiga av vid Brunnsparken. Men busschauffören stannade inte. Han körde, lugnt förbi stopperrongen och fortsatte med busschabraket ner mot hamnen.

Jag skrek:

"Men stanna då!"

Återigen vände busschaffisen sitt anlete mot mig och log.

"Det löser sig, grabben." sa han, och medan nackhåren nu plötsligt stod rätt ut i nacken på mig och munnen kändes knustorr, begrep jag att nu var det min tur. Så länge hade jag klarat mig. Men denna morgon var det jag som råkat illa ut.

Bussen fortsatte ut mot stenpiren och Viking, segelskeppet, men svängde av och lyckades styra mot Drottningtorget. Jag reste mig från min plats mitt i bussen och hivade mig snabbt, med snabba grepp i ledstängerna, fram till chaffisen, som satt väl skyddad bakom ett tjockt, ofärgat plexiglas, bakom vilket han nu styrde och trampade hej vilt för att snabbt

komma fram till vart det nu var han skulle. Det tjöt i däcken och bussen skångrade. Jag hade ingen aning om att en elbuss kunde komma upp i en sån här fart, vilken tycktes så här i mitt yrvakna tillstånd vara nära överljudshastighet. Motorn visslade och skrek och den svarta mannen var helt koncentrerad på att ta bussen fram på de nattomma gatorna. Jag grepp tag om plexiglasets och försökte rycka bort det, medan jag skrek:

"Stanna, din jävel!!!"

Bussen stannade med ett ryck invid Centralstationens taxistation, där det just då inte fanns en enda bil inne.

Chauffören öppnade bussdörrarna genom att trycka på en grön knapp på instrumentbrädan. Jag stod ju helt nära, bakom plexiglasets till förarkabinen. På mannens kavaj, en blå, satt en gyllene skylt med hans namn på. Anton Radlieu. Anton tycktes tillhöra den grupp människor, som går livets stig med ett konstant leende, och log alltså även nu, och sa:

"Var inte orolig. Titta tvärsöver! Där står "Svart Express". Ta den! Då kommer den att ta dig på en resa du aldrig kommer att ångra."

Han såg sig om i den lilla kabinen efter sin egen överrock, som hängde bakom honom på en liten förkromad hake.

"Om du har något viktigare för dig skall du givetvis inte åka. Men du kommer inte att ångra dig, det lovar jag."

Här log han nu ännu bredare och hans blick vek inte, när han krängde på sig rocken, under axelgymnastik.

"Hasta la vista!", tillade han triumfatoriskt.

Jag tumlade av bussen och ställde mig att åter se på Svart Express, på vars övre skylt syntes ordet:

"Abonnerad"

Jag svepte min långa blå advokatrockrock omkring mig, och, drabbad av spontan nyfikenhet tog jag några steg mot den andra bussen, *Svart Express*, då jag märkte, genom mitt vidvinkelseende, att busschaffisen dröjde sig kvar vid sin buss och stod och hängde mot vänster framlykta. Jag vände mig om och stod mitt i gatan, på ca tio meters avstånd från den svarte mannen i sin bussuniform, som nu tände en cigarrill med en liten tändare, och jag stod en stund och stirrade på honom.

Han höjde handen med tändaren och vinkade åt mig, medan han puffade de första blossen.

På huvudet hade han en liten båtmössa med ett märke i, mycket på sned. Så kokett, tänkte jag, och jag tillskrev med ens kokettheten till att mannen var svart och att han måhända även tillhörde en sexuell minoritet.

"Jo", sa jag, i det att jag nu gick tillbaka till honom, över den svarta asfalten, medan mitt perifera seende noterade att en taxibil körde in från öster och parkerade i ett av taxifälten en bit bort, invid perrong ett.

"Jag vet att det är löjligt, och att du förstås inte kommer att svarta, men kan du ändå inte ge mig en vink om vad det här alltihop handlar om?"

"Nej, jag vet inte varför folk går upp mitt i natten och sätter sig på en buss...", sa han och hans uttal var klart och koncist, som ljudet hos en liten klocka man ser getter bära i vissa filmer, där geten är mer en del av familjen.

"Så du menar att alla personer som åker buss på natten, dem kör du i rasande fart till Centralstationen och hänvisar till en abonnerad buss? Anton!", frågade jag med en

omedelbarhet som förvånade mig, men som lätt blir följderna ändå av programmatisk vänlighet.

"Nej, bara dem jag blir beordrad att köra på det viset med."

"Beordrad?"

"Ja", sa den bolmande nattarbetaren, "i hörnsnäckan."

"I hörnsnäckan?"

Nu tutade plötsligt Svart Express, och när jag vände på huvudet åt dess håll, så såg jag att den också tänt en halvsvag kupébelysning, så att jag kunde se bussens inre. Den var tom, så när som chauffören, som, liksom kollegan jag just talade med, även han syntes, till och med på avstånd - kanske femtio meter - , svart.

"Skynda dig nu!", sa chaffisen med cigarillen, som just släckte rökverket mot framlyktan på sin buss, för att sedan, med två raska skutt, embarkera denna igen.

"Missa inte bussen!" ropade han, medan dörrarna smällde igen ryckigt som bara bussdörrar kan slå igen, som berusade eller kokainskadade.

Förbluffad stirrade jag nu från den ena bussen till den andra, och – troligen för att det var natt, och för att ingen visste om vad jag höll på med i mörkret där, i min egen stad (utom chaffisarna), så sprang jag med lätta steg efter och runt Svart Express, där alla dörrar stod öppna. Jag smet in via den bakersta dörren, och hällde ner min kropp i närmsta busstol, i raden näst längst bak.

2

Ädelstenar har så vackra namn. Den tanken virvlade förbi i mitt medvetande när jag sjönk djupare ner i det smala bussätet, ju mer bussen accelererade i kurvorna. Det tycktes mig som om chauffören, vars svarta ansikte jag bara hade fått en hastig glimt av från utsidan innan jag hoppat på bussen, njöt av att ha staden, gatorna, bussen och mig för sig själv. Bussen formligen flög fram. Så härligt det var att åla med en kompetent bussförare. Njutningen med att åka buss är så öm, så utsträckt i tiden och så innehållsrik och spännande, bjuder på så många vackra och

oförutsedda stunder, att man kan säga att varje bussfärd, i händerna på en mästarchaufför, är likt en massa diamater, smaragder eller opaler uppträdde på en lång tråd.

Jag fann att jag var sömning, paradoxalt när jag praktiskt taget var KIDNAPPAD. Mina ögonlock blev tyngre och tyngre. Husen på båda sidor om bussens stora välvda rutor ersattes av tunnelväggar och vidsträckta trafikmotsbroar i betong. En röst i busshögtalaren förkunnade till alla i den kolsvarta kupén:

"Rökning förbjuden!"

Glatt klämde min hand nu om busstolens uppfällbara, galonkarm och jag tänkte för mig själv att man ju kunde sova till Borås, även om jag inte alls visste om bussen skulle till Borås. Mitt lokalsinne är noll.

Nu fortsatte bussen på en dubbelfilig landsväg med vajermittträcke, en väg som gick genom ett böljande backlandskap. Man såg inga gatlyktor och sådant längre, så jag slöt mig till att vi redan hade lämnat Göteborg. Min beundran för busschauffören hade vid detta laget nått astronomiska höjder. Jag avundades chauffören och tänkte att hela mitt liv var förfelat. Varför hade jag valt att sitta och

mögla som handläggare på Länsstyrelsen, med parkerings-ärenden, när man kunde flyga fram på vägarna på landsbyggen i ett Greyhoundmonster?

Visserligen hade jag mina söndagsutflykter till förorten – eller Orten som det kallas – dit jag alltid sökte mig för att gå på rollerderby, mitt livs stora och enda förtjusning och last. Hur underbart att se flickorna gripa om varandras midjor och kasta varann framåt i leken!

Så föll jag i en sällsam slummer. Till yttermera visso är jag en människa som även i vanliga fall njuter av sömn och dröm. Jag brukar sova länge, c:a tio timmar per dygn. Men under flera månader nu hade jag haft svårt att somna, och sömnen hade blivit sämre och sämre. Mina vanliga metoder för att slippa ligga vaken, fungerade inte längre. Jag tar ju till nästan allt, när jag inte kan sova, utom medikamenter alltså. Jag avskyr läkare och mediciner!

När bussen nu plötsligt saktade in, inför en onödigt skarp sväng, som troligen var början till infarten till ett litet samhälle eller något sådant, vaknade jag – yr i huvudet – upp och sneglade jag på mitt Regal armbandsur, som

har självlysande, radioaktiva visare och såg att klockan nu var 05.12.

Jag upplevde det som jag hade varit på "rymmen" mycket längre.

Mina tankar svischade från ett ämne till ett annat, och jag hann till och med tänka att jag verkligen hade mycket att överväga, i den nya situation jag befann mig i, ja, mycket mer än vad jag hade tid att överväga just nu. Sådan skillnad! Ibland har man ju knappt något alls att överväga, man bara låter sig föras fram av tidens lugna rytm, och ingenting märkligt händer en under flera dagar, ja månader, och så vips, plötsligt så händer allting på en gång, som när man får alla ketchup i ansiktet, när man sitter och klämmer på tomatsåsflaskan på *Burger King* vid Angereds Torg.

Bussen stannade med ett ryck. Jag märkte att vi stannat på vägrenen. Chauffören hade en sällsynt förmåga att manövrera sitt väldiga vrålåk med en graciositet som skulle bländat självaste Kungen.

Ljuset tändes nu i kupén och jag justerade min kropp i sätet, så att jag nu satt mer rakt upp, och hade uppsikt åt alla håll.

Först hände ingenting. Bussen bara stod där lutande åt höger, och gungade till. Motorn slogs av. Det var nu blekljust ute, och klockan närmade sig 08.00.

Jag såg hur chauffören lämnade sitt säte och steg av. För att röka givetvis. Nu verkade plötsligt alla busschaufförer vara rökare. Förutom att de var svarta.

Så krånglade jag mig, misslynt över den avbrutna färden, loss ur mitt säte och tänkte också jag, stiga av bussen, för att se mig om här ute på vischan. Då steg busschauffören in i bussen igen, sträckte sig över till sin kontrollpanel. Med en liten lätt handrörelse knäppte han till reglaget, så att sidodörren intill min plats gled upp med en smäll. Frisk luft utifrån strömmade in i busskarossen och gjorde mig lättad. Varför var jag inte mer hysterisk, när jag nu ändå var kidnappad? Eller var jag inte kidnappad? Jag hade ju gått ombord på bussen frivilligt, eller hur? Men det tycktes mig inte så. På något sätt måste jag väl ändå vara styrd? Aldrig hade jag i normala fall klivit upp på en buss, som jag aldrig brukade åka, om jag inte blivit påschussad av någon? Jag tänkte, att jag aldrig skulle begripa detta, om jag inte kom

underfund med vilka chaufförerna egentligen var...

Så riktade jag nu, när jag kommit ner på marken, som bestod av visset gräs, hela mitt sinnes alerthet mot den chaufför som stod och rökte i den krispiga oktobermorgonen, någonstans på det västsvenska höglandets av landsvägar genomkorsade höstblöta, vida fält.

"Hallå!"

Mannen, vars ansikte var mindre och av skarpare snitt än den förres, nickade åt mig.

"Vad gör vi här?", frågade jag.

"Mm", chaffisen rättade småleende till sin slips. Hans läppar rullade cigaretten.

"Vi mm ... väntar på dom andra. Jag heter Oswald. Oswald Hendersson."

I öster steg en sömnig sol och en flock kråkor festade på något på åkern intill. Vägen var lång och rak, i båda körfälten kom bilar då och då och svischade förbi. Jag stirrade ner mot marken, sökte dölja min ena sko i skuggan av den andra. Jag gungade bussen med ena handen, eller försökte..

"Dom andra?"

"Jepp", sa karln på göteborgska. "Vi har flera som du."

Dessa ord skrämde vettet ur mig. Jag fick plötsligt för mig att jag aldrig skulle komma hem igen. I andanom kom jag att tänka på mitt lilla hem, på maten i kylan, på en målning som hängde över min säng, som min syster målat och som jag var lite tveksam till.

"Nä" sa jag. "Jag åker hem nu. Hem"

I och med detta, så tog jag några steg och beredde mig att avlägsna mig från bussen, i riktning mot det håll vi kom från, längs vägrenen, för att komma till ett friare läge, där jag kunde finna en lift.

Den lille mannen med det svarta ansiktet, svarta händerna, krulliga håret och bussuniformen sade först ingenting, men mosade bara cigaretten mot busslyktan, varefter han sprätte ut fimpen i vägbanan, där en pangsarvagnstung Volvo sen körde över den. Sedan nickade han, drog handens baksida mot den lilla skarpa näsan och sa;

"Vi ses.", och klev på sin buss.

Efter någon minut var Svart Express borta och försvann in i horisontens linje av mörkblå dis.

Kvar stod jag på en ensam landsväg, vars nummer jag inte kände och fipplade fram min mobiltelefon, vars laddning stod på 43%, och vevade mig fram till en symbol för TAXI.

Då plötsligt noterade jag att en liten röd Mazda stannat till vid min sida. Nästan motvilligt såg jag att där satt en flicka med långt svart hår, klädd i röd, skotskrutig angoratröja, i förarsätet.

"Hej!" ropade hon i det hon vevade ner framrutan genom en osynlig manöver.

"Hej! sa jag och sänkte min telefon i midjehöjd.

"Vart skall du då? Du ser verkligen vilsen ut,"

Jag drog hastigt en hand genom håret. Visst, jag hade ju sovit på bussen.

"Ingen fara.", sa jag "Skall till Göteborg. Fel håll alltså."

Hon log, vevade upp rutan och beredde sig att köra vidare.

"HEJ!", ropade jag, som plötsligt fruktade ensamheten ute på fältet, då jag inte såg några

andra bilar varken från det ena eller andra hållet.

Mazdan stannade, trettio meter bort. Jag sprang ikapp, och frågade:

"Ursäkta..." och medan den mörkhåriga, söta flickan, som hade lustigt uppvecklade mungipor, åter rullade ner fönstret sa jag: "Jag vet inte var jag är. Var är vi?"

"Mellan Tibro och Karlsborg.", sade hon enkelt.

"Va??"

Att vi var så långt bort, invid Vättern var ju sanslöst otroligt. Så fort hade ingen buss kunnat ta oss, tänkte jag. Sedan slog det mig att det blev en dyr taxi att ta, hela vägen till Göteborg, ifrån Tibro.

"Vart skall du då?", frågade jag enkelt.

"Karlsborg. Jag jobbar där, på ett kontor på en firma som gör lager."

"Jaha.", sa jag.

Åter betraktade jag åkrarna, där några svagt solbelysta ärlor satt i en gammal sädesrugg, för att lusa efter insekter. Det var en kvav dag med sydlig bris under en blek sol, och jag

tyckte mig känna svavelrester från Polen. Efter ett hostanfall beslöt jag mig för att följa med flickan till Karlborg och hoppade in i bilen. Min mobil gled tillbaka till innerfickans mörker.

3

Så snart jag satt mig i bilen noterade jag att vi var just invid en hästhage, och jag bad därför flickan, som snabbt under en sidoblick presenterat sig som Klara, att dröja bara en liten stund vid en häst, som drivit loss från de andra och stod helt nära det höga vita staketet.

Jag var fortfarande sömnpressad, som av någon bolmörtsdryck som oförhoppandes hållts i mig, men mitt sinne tycktes ändå skarpt, ja nästan överskarpt, så att jag i denna stund tycktes mig kunna förnimma hästens tankar, inne i det där vackra huvudet, ett svart med en väldig man, som ven i den nu allt skarpare blåsten, som vridit och nu kom från väster, där också några mörka moln avslöjade sina intentioner. Hästen tycktes också varna. Som om den sade till MIG: "Akta, akta!" Jag låtsade

som ingenting, sneglade mot flickan, som log skälmskt och nyfiket.

"Konstig häst.", sa jag bara och avgjorde med ett tecken, att det var dags för Klara att trampa gasen i botten.

"Karlsborg nästa!", försökte då Klara, för att komma ikapp min munterhet med käckhet. Hon fick snabbt upp bilen i 110 knyck. Vi passerade en busskur, där det stod en hel rad cyklar. Ah, tänkte jag. Man pendlar här, till Skövde. Men jag sa ingenting.

Eftersom Klara var en liten och kort varelse, hade hon låtit de främre stolssätena, som var kopplade med varann, glida fram några hack på metallrälsen i golvet, som sätena vilade på, och jag, med mina 186 cm, fick svårt att få plats för mina ben. Alltså sökte jag då pressa min rygg lite mer bakåt. Härunder tryckte jag vänsterhanden mot handskfacket, som på så vis sedan öppnades på grund av att en låssprint kom ur läge. Ur handskfacket trillade då, okontrollerat, ett par splitter nya tidtabeller ut. Det var dock inte vilka tabeller som helst. Döm om min förvåning! Överst på dem tronade en snygg logo i modernt typsnitt där det stod:

SVART EXPRESS.

4

Jag slängde tidtabellerna ifrån mig och vände mig mot Klara, som långsamt saktade ner bilen tills vi stod stilla. Under ett ögonblick var vi tysta. Vreden välldde upp inom mig och jag såg – för första gången – rött. Mycket kunde jag stå ut med! Världen fick gärna vara mystisk, men de rent mellanmänskliga relationerna måste ju ha någon slags DJÄVLA begriplighet! – tänkte jag. Mina båda händer grep snabbt om hennes hals. Hennes små bruna ögon vidgades av skräck. Sen slöts de och bara efter några minuter låg den unga flickan livlös i förarsätet. Jag klev ur bilen, torkande svetten ur pannan.

Efter en stund lämnade jag bilen där på vägrenen. Sen jag granskat de hotande regnmolnen, som vandrade in från väster, promenerade jag de kanske tvåhundra meterna till busskuren vi passerat. Där norpade jag åt mig en cykel av den mer anonyma sorten och, insvept i en ljusblå regncape, som jag hittade,

trampade jag sen iväg mot Skövde. Klockan hade hunnit bli 11.30.

Väl hemma ringde min mobil för första gången den dagen och det visade sig vara min syssling, Ronaldo, som visste med sig att min farbror Cantrell von Hök väntat på mig på Kanalhotellet i Karlborg hela två timmar.

Så visade sig hela spektaklet vara just ... ett spektakel. Allt hade varit iscensatt av farbror Cantrell, som, upprörd över vad dennes betalda informant, Fru Rosenstedt i våningen inunder min, berättat om min bedrövliga tillvaro som handläggare av parkeringsärenden på Länsstyrelsen, hade beslutat sig för att ta ett samtal med mig. Som mina föräldrar båda varit döda sedan jag var liten, hade min farbror alltid – mitt i sin egen excentricitet och sin tillvaro som författare av Harlequinromaner – känt ett visst ansvar för sin brorson. Kanske skulle han kunna ordna en bättre anställning.

Tragedin med det brinnande bilvraket och den omkomna, vilken visade sig vara Cantrells stenograf, Klara P., utanför Tibro blev aldrig nånsin uppklarat. Inte heller cykelstölden. Och Fru Rosenstedt flyttade snart ut från lägenheten under, från vilken det aldrig mer skulle spridas bedrägliga dofter av bränd

söndagsstek för att locka någon att klaga och socialisera.

Egentligen är det kollossalt fint med släktingar som bryr sig. Men jag träffar aldrig farbror Cantrell numera heller. Man tror att han residerar på Mallorca. Jag själv bor kvar på mitt gamla ställe, och har mitt tradiga arbete på Länsstyrelsen.

COPYRIGHT Kaj Bernh. Genell 2022.

